

A Tisza

Forrás: [Dömötör Ákos](#)

A Tiszáról röviden

A Tisza a Duna legjelentősebb mellékfolyója, a jelenlegi hossza 962.2 km, a szabályozás előtt 1420 km volt.

A Tisza az Ukrajnában levő Máramarosi-havasokban 1886 m magasságban eredő Fekete- és Fehér-Tisza összefolyásából keletkezik. A vízgyűjtő területe 157000 km². A Visó torkolatától 63 km hosszan az ukrán-román határon folyik. Magyarországot a 744.5 fkm-nél éri el. Tiszabecstől kezdődik a 25.2 km hosszú ukrán-magyar határ. A Tisza mindkét partja Szatmárcsekétől, a 719.3 fkm-től magyar terület. A 643 fkm-től, Lónyától 17.2 km-en újra az ukrán-magyar határon, majd 5 km-en a szlovák határon folyik a 620.8 fkm-ig. Magyarországi hossza 584 km. A 159.6 fkm-nél átlépi a szerb határt. A Tisza Slankamennél, az 1214.5 fkm-nél ömlik a Dunába.

A Tisza hegyvidéki szakasza 200 km hosszú, az ukrajnabeli Visó torkolatáig tart, nagy esésű, sekély vízű folyó. **A Felső-Tisza** a Szamos torkolatáig (686 fkm) tart, 266.4 km hosszú, a magyarországi rész csak 58.6 km. Magyarországon ez a rész a leggyorsabb, 3.5-5 km/h sebességgel folyik, 60-100 m széles és 1-2.5 m mély, a meder kavicsos, lejjebb homokos. A víz tiszta, I. osztályú, de 2-3 °C-kal hidegebb mint a következő szakasz. A víz járása gyors, órák alatt több métert áradhat, a víz zavarossá, hideggé válik. Nehézségi foka ZWB-ről ZWC-re, Tiszabecsnél WW I. vadvízzé válhat, hirtelen árhullámra lehet számítani. Tiszabecstől Szatmárcsekéig kezdőknek nem ajánlott a vízitúrázás. A közeli hegyek és a kanyargós partok miatt ez a szakasz nagyon szép és élvezetes túrázást nyújt. Mellékfolyói: BP Túr (94.6 km), Szamos (415 km)

A Tisza alföldi szakaszának első része a Szamos-torkolattól Dombrádig terjed, 592 fkm. A folyó szélessége 100-160 m, mélysége 3-5 m. A víz sebessége 2-3 km/h, nehézségi beosztása ZWB, Záhonytól ZWA. Kezdő vízitúrázók is használhatják. A Szamos szennyező hatása miatt a víz II. osztályúvá romlik, de 3 °C-kal melegebb is lesz. A part homokos, fürdésre, kikötésre alkalmas. Mellékfolyó: BP Kraszna (193 km)

A 2. szakasz Dombrádtól a Tiszalöki-zsilipig (518.2 fkm) tart. A duzzasztómű lassító hatása érvényesül. A víz tisztább, I. o., melegebb és mélyebb lesz (6-10 m). A folyó 160-200 m széles, a part agyagos. A szél hullámkeltő hatása érvényesül. Nehézségi foka ZWA. Mellékfolyói: BP Lónyai-csatorna (46.6 km), Keleti-főcsatorna (98 km); JP Bodrog (magyar szakasz: 52 km)

A 3. szakasz Tiszalöktől Kisköréig (403.2 fkm) tart. Szintén duzzasztott víz, mély, meleg, lassú (1.1-1.4 km/h), partja iszapos. A Sajó torkolata alatt ismét II. o.-ra szennyeződik. Tiszafüredtől tószertű, e részén a szél hullámkeltő hatása veszélyes is lehet. Mellékfolyó: JP Sajó (magyar szakasz 125 km)

A 4. szakasz Kiskörétől a szerb határig (159.6 fkm) tart. Mindszenttől érezhető az újbecsei (Szerbia) duzzasztás. A víz 150-250 m széles, 3.5-6 m mély, meleg és tiszta. A Maros torkolata alatt is II. o. a víz minősége. A part homokos, Algyőig fürdésre alkalmas homokpadokat találni, lejjebb agyagos. Mindszent és Szeged között nagy meleg esetén a víz elérheti a 27-28 °C-ot is. A vízszint ingadozása lassú, az árvízi magasság a 13 m-t is elérheti. A víz sebessége 1.1-1.4 km/h.

Mellékfolyói: JP Zagyva (123 km); BP Körös (magyar szakasz 217 km), Maros (magyar szakasz 50 km).

Hasznos tudnivalók

A Tiszán minden irányban bármilyen típusú csónakkal túrázhatunk. A hajóforgalom kicsi.

A Tisza zavaros és mély víz, a folyó medrét állandóan változtatja. A kanyarok belső (domború) oldalán levő homokzátványok is hirtelen mélyülhetnek. Aki nem tud úszni, viseljen mentőmellényt! A folyót átúszni, ittasan evezni és fürödni tilos és életveszélyes. Ne fürödjünk hidak, zsilipek, kompok, szivattyúk közelében, örvényes helyen, és ott, ahol azt tábla tiltja! A magas partok közelében óvatosan haladjunk, mert bármikor nagyobb mennyiségű föld, homok, fa zuhanhat ránk.

A kompkötelet ne fogjuk meg, mert sérülést és borulást okozhat! A hajók előtt 300 m-nél, mellettük 30 m-nél nagyobb távolságra kell elhaladnunk.

A kikötött hajók, uszályok és úszó vízkivételi művek mellett a víz felőli oldalon haladjunk el, mindig azon az oldalon, ahol a piros-fehér zászló, tábla vagy fény van! A piros jelzésű oldalon elhaladni veszélyes és tilos.

Ugyancsak figyeljük a hajóhidak jelzéseit is; áthaladás a táblával jelzett nyílásban. Itt nincsenek kötelek, máshol lehetnek, ezért ott veszélyes az áthaladás. Minden esetben tartsuk be a hídszemélyzet utasításait!

Halászni, horgászni csak az idevonatkozó rendeletek betartásával lehet. A varsákat, hálókat ne bántsuk!

A Tisza június közepe után "virágzik", ez a kérészrajzás. A Felső-Tiszán még előfordulhat a délutáni-esti órákban. Sok a bögöly és a szúnyog.

Minden tiszamenti faluba jár autóbusz és ott vegyesbolt, kocsmá is található. Hétköznap a boltok általában reggel 7-10 és 14-18 vagy 16-19 óra között vannak nyitva, szombaton azonban csak délelőtt. A kocsmák este 20 óráig, az éttermek, cukrászdák délben és ünnepnapokon is nyitva tartanak. Zöldség és gyümölcs beszerzése rendszerint magánháznál lehetséges.

A vízitúrázók a víz partján az 50 m-es sávban táborozhatnak, kivéve a helységek belterületét, vagy ha a közelben kemping van, és ahol ezt tábla tiltja. Ajánlatos az állatok által használt utakat, legelőket és itatóhelyeket elkerülni.

Mindenhol védjük a természetet, távozáskor a területet állítsuk vissza az eredeti állapotába, a szemetet égezzük, illetve ássuk el! [Az égetés a papírra és a polietilénre, az ásás a szerves hulladékokra vonatkozik. Fémeket, egyéb műanyagot tessék csak szépen elvinni a legközelebbi

kukáig! (*Döme*)] A tüzet vízzel oltuk el, és földdel takarjuk le! Szemetet vízbe ne dobjunk! Őrizetlenül ne hagyjuk a felszerelésünket!

Az Alföldön a nyár forró, a levegő 20-35 °C, a víz 18-24 °C, áradáskor 12-15 °C-ra hűl, de mértek már 28 °C-ot is. Július végétől szeptember közepéig ritkán esik, de hetenként egy záporra, zivatarra számíthatunk.

A Tiszában 45 fajta hal él. A legismertebbek, a békés halak, a kecsegék már csak a Felső-Tiszán élnek, a duzzasztott vizet nem kedvelik. A márnával hasonló a helyzet. A ponty, az ezüstkárász és a dévér gyakori. A ragadozók közül a harcsa óriásira nő, a holtágokban a törpeharcsa gyakori, a domolykó, a csuka már csak a Felső-Tiszában van, nemrégentelepítették be a busát és az amurt, valamint az angolnát.

Gyakoriak a löszfalakban a partifecskek, az ártéri fákon a gémtelpek.

A határvíz közlekedés szabályai:

(engedély nem kell)

Táborozási szándékukat indulás előtt a rendőrségen, vagy a határőrségen jelezzék! Kötelező a saját nemzet zászló viselése, a hajó nyilvántartási száma, vagy a tulajdonos nevének és címének feltüntetése. Csak nappal evezhetünk, a BP-től 30 m-re távolodhatunk el. Távcsövezni, fényképezni és átkiabálni, a hajót a vízparton őrizetlenül hagyni tilos. [Ó, ez még az "átkosban" íródott. (*Döme*)]